

Kortere anmeldelser

ALMINDELIG HISTORIE

FRANS GREGERSEN og SIMO KØPPE: Videnskab og lidenskab. Om humanioras videnskabsteori, videnssociologi, videnskabshistorie og samfundsmæssighed. København, Tiderne Skifter, 1985. 259 s. Kr. 180.

Hvad er (humanistisk) videnskab, videnskabelig sandhed, hvad er forholdet mellem naturvidenskab og humaniora, mellem videnskab og ideologi, mellem videnskab og det omgivende samfund, hvilke krav bør der stilles til forskeren? Det er nogle af de spørgsmål forfatterne (lingvist og psykolog) stiller sig. Ikke for at fremlægge forkromede svar, men for at indkredse en videnskabsfilosofisk model, der gør op med myter og forsøger at pege på nogle svar. Argumentationen skrider til stadighed frem på forskellige niveauer: fra abstrakte, teoretiske diskurser, over konkrete analyser indenfor videnskabshistorie og -sociologi, til f.eks. en analyse af The Beatles' sang »Getting Better«.

I den første, spændende del præsenteres dels en definition af videnskab på 3 niveauer: videnskabsteori, videnssociologi og videnskabshistorie, dels en bestemmelse af humaniora ud fra en diskussion af genstandsområdet, af ideologi og praksis, af historisk udvikling og metode, og af god/dårlig videnskab. Konkluderende på denne del opstilles kravet om uegennyttig sandhedssøgen som grundlaget for videnskabelig praksis og kravet om forskerens selvrefleksion i forhold til »praksis, totalitet og udgangspunkt« (s. 87). I anden del fremlægges en model for videnskabsfilosofiske analyser af humaniora. Også denne del udspilles på 3 planer: forskeren som person, videnskaben som begrebssystem og forskningsinstitutionen. Tingene skilles ad, diskuteres enkeltvis – for at blive sat sammen i to større analyseeksempler, som udgør tredje del af bogen. Den afsluttende fjerde del diskuterer humanioras samfundsmæssighed, d.v.s. den humanistiske forsknings historicitet, civilisationsprocesser og historisk relativisme og sandhedsbegrebet. Konklusionen på denne spændende diskussion er, at forskeren nok er afhængig af tiden, levevilkårene m.v., men at han/hun også har mulighed for en delvis frigørelse herfra i kraft af den metodiske refleksion.

Forfatterne kommer langt omkring, og diskuterer undervejs mange teorier (hvoraf to er gennemgående: Kuhn's paradigmateteoriske og Feyerabend's anarkistiske videnskabshistoriske model) kritisk, omend med en snært af eklekticisme. For en fagchauvinist er det glædeligt at historie indtager en relativt central placering, men også lidt skuffende at litteraturgrundlaget og kendskabet til de centrale historiografiske og videnskabsteoretiske diskussioner er for begrænset. Bogen ægger til refleksion, diskussion og sine steder til modsigelse, især over for den videnskabsfilosofiske model. Som helhed er det en lærd og givende bog, der burde være af interesse for alle humanistiske forskere, ikke mindst i denne for humaniora så alvorlige tid.

Mogens Rüdiger